

operis præscriptæ sunt. Ita tenent Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 1. num. 4. 7. cum seqq.* Azor. *d. cap. 1. vers. Hoc autem*, Lorin. *sup. Levitic. cap. 23. in argumento*, Filliuc. *sup. d. cap. 1. num. 2. & 7. cum aliis*, Fagund. *in Eccles. præcept. lib. 1. cap. 1. num. 1.* Navar. *in cap. Inter, num. 5. 11. quæst. 5.* Theatrum vitæ humanæ *lit. S, pag. 3.* Bassæus in *Floribus Theolog. lit. F, verbo Festum 1. num. 1.* In quibus hoc præceptum cærimoniale fuerit, late ostendit Suar. *sup. ex n. 8.* Fagund. *n. 2.* Filliuc. *n. 9.* Et quidem ex illis cærimoniale censetur quoad diem, quoad horas, & quoad formam cessationis ab operis, quia de jure naturali nec assignatur Sabbatum ad Dei cultum, nec constituitur ut dies festus per vigintiquatuor horas servetur, nec ut homines ab operis abstineant intra id tempus; quia poterat Deus in aliis cultum sibi jure naturæ debitum constituere, non in vacatione ab operis per diem certam & integram, cum sufficeret vacare per tempus omnino ad actus externos Religionis necessarium. Fagund. *ubi proximè*, Lorin. *in d. cap. 23. vers. 32. §. Ex vacatione.* Quoad cærimonialis præceptum istud cum lege Moyfis expiravit, Suar. *num. 10. & 11.* Filliuc. *num. 10.* Fagund. *num. 5.* Et licet Christianorum festa ut apud Judæos per vigintiquatuor horas observentur, hoc fit ex præscripto Ecclesiæ, non ex lege Moyfis. Lorin. *ubi proximè.*

Ibi : *Hoc tandem morale præceptum.*

Hanc rationem reddunt Filliuc. *sup. num. 3.* & alii ubi proximè eos numero præcedenti laudamus.

Ad Num. 3.

15 Præceptum de sanctificandis diebus festis, quatenus morale esse diximus, ad jus spectat naturale; quia ubi de præceptis veteris Legis agitur, illa moralia vocantur, quæ à jure naturæ proficiunt, qualia sunt omnia Decalogo contenta, tertio, de quo nobis sermo est, excepto, quod partim est cærimoniale, & ab aliis in hoc seceratur, ut advertit Fagund. *sup. n. 5.* Conclusionem hanc sustinent Suar. *num. 1. & 2.* Lorin. *sup. d. cap. 23. Levit. in argum.* Cornel. à Lapide in *Genes. cap. 2. vers. 3.* Azor. *Instit. Moral. part. 2. lib. 1. cap. 2. vers. Secundo queritur*, Navar. *sup. Filliuc. d. cap. 1. num. 7.* Fagund. *ubi proximè.*

Ibi : *Huic rationi & alia accedit.*

16 Solo naturæ lumine quævis creatura rationalis Deum ut naturæ authorem agnoscit. Tullius *lib. 1. de legib. ibi*: *Nulla gens est tam fera, quæ non, etiam si ignoret qualem Deum habere deceat, tamen habendum sciat.* Lactant. Firmian. *lib. 1. Divinarum Instit. cap. 2. ait*, quod nemo est tam rudis, tam feris moribus, qui non oculos suos in cælum tollens, tametsi nesciat cujus Dei providentiâ regatur hoc omne quod cernitur, aliquem tamen esse intelligat ex ipsarum rerum magnitudine nutu, dispositione, constantia, utilitate, pulchritudine, temperatione: neque fieri posset quin id quod mirabili ratione constat, consilio majori aliquo fit instructum. Quod fuscè probat per argumenta & rationes naturales Hurtad. de Mendoza in *Metaphysic. disp. 20. de Deo, sect. 1. à principio*, Greg. Lop. in *prolog. partit. 2. gloss. 1.* Ceval. *commun. quæst. 906. num. 253.*

Torniell. in *Annal. primord. num. 1.* Deus autem ita nosci nequit, ut ejus essentia comprehendatur, *l. 1. tit. 2. part. 2. ubi Greg. Lop. gloss. 1.* de quibus passim agunt Theologi.

Ibi : *Quod si lumine naturali unus, & verus Deus.*

Jure naturali homines astringimur ad unum 17 verum Deum ut authorem naturæ aliquibus externis actibus reverendum, ac venerandum. Lactant. *lib. 4. de vera sapientia*, sic disserit: *Hæc conditione gignimur, ut generatim Deo justa & debita obsequia præbeamus, hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo pietatis obstricti Deo & religati sumus, unde ipsa religio nomen accepit.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. cap. 1. num. 7.* hæc profert: *Creatura rationalis per naturale debitum, & inditam propensionem ligata est ad colendum unum authorem suum.* Idem probat *lex 2. ff. de justit. & jur. lex 2. ibi*: *Eotro si son los omes tenidos de loar à Dios.* *tit. 1. p. 1. l. 4. in princ. tit. 2. p. 2.* Ceval. *d. q. 906. n. 107. & 252.*

Ad hunc igitur cultum Deo reddendum eodem 18 jure naturali desideratur tempus aliquod decerni, quo actibus externis in Dei obsequium vacare possimus. Salian. *Annal. tom. 1. anno 1. die 7. num. 4.* Suar. *sup. lib. 2. cap. 1. num. 1.* Lorin. *super Levitic. cap. 23. in argum.* Azor. *Instit. Moral. part. 2. lib. 1. cap. 2. vers. Secundo queritur*, Filliuc. *d. cap. 1. n. 4.* Fagund. *sup. cap. 1. num. 5.* injuncta ab operis profanis ac servilibus cessatione, quia ea est hominis conditio, ut convenienter divino cultui incumbere non valeat, nisi à cæteris abstineat. Suar. *dist. cap. 1. num. 1. & 4.* Lorin. *ubi proximè*, Azor. *d. cap. 2. vers. Hoc autem*, ubi observat apud omnes Gentes, quoties dies festi in honorem Dei constituantur, indicii vacationem ab operis forensibus ac non sacris, sicut supra de Romanis prænotavimus. Turcæ tamen etsi diem Veneris festum habeant, & ad sua templa convenient cultus reddendi gratia, ab operis tamen aliis non abstinent. Theatrum vitæ humanæ *lit. M, pag. 184.*

Ibi : *Hæc ratione gentes, quæ demonum illusionibus.*

Ita observat Azor. *ubi proximè*, ac de falsa 19 Ethnorum religione plura apud Rosin. *de antiq. Roman. lib. 4. cap. 3. cum seqq.* ubi de Romanarum superstitioso cultu: de aliis etiam Theatrum vitæ humanæ *lit. E pag. 370. cum seqq.* De Gentilibus ita notabiliter D. Hieron. *sup. psal. 95.* loquitur: *Gentes licet lapides & ligna venerentur, tamen intelligunt aliquid majus esse quam ipsi sunt, & in errore suo indicant se habere sapientiam.* Nulla gens est, quæ naturaliter non intelligat esse Deum: denique Gentes idola colunt. Sed si forte rixum fecerint, & si forte juramentum aliquod inter ipsos venerit, non dicunt: *Lapides isti vident, Ligna vident; sed Deus videt, & Deus audit.* Unde licet Gentiles animalia, lapides & ligna cærimonis, & sacrificiis venerentur, existimant se vero Deo cultum exhibere, ad quod naturaliter impelluntur.

Ad Num. 4.

Festorum dierum observatio est de jure Divino 20 Evangelico, quia tertium Decalogi præceptum, quate-

quatenus jubet Deo cultum debitum exhiberi, cum sit morale, & naturale, cum lege veteri extinctum non est, imò lege Evangelica approbatum. Suar. *d. lib. 2. cap. 1. num. 11.* Azor. *d. lib. 2. cap. 1. vers. Secundo queritur*, Filliuc. *sup. cap. 1. num. 10. & 11.* ubi probat, esse convenienter, ut festa post legem Gratiæ observentur. Fagund. *suprà, num. 4. & 5.* Bassæus *sup. num. 4.* Parlador. *quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 5. §. 4. à num. 5.* Ratio tradita à D. Covar. ab omnibus redditur, quoniam præcepta legis Moyfis cærimonialia, lege Evangelica superveniente expirarunt: moralia seu naturalia permanserunt, astringuntque Christianos, non ex vi legis illius, sed juris naturalis, de quo supra, *lib. 1. cap. 17. n. 8. & 9.*

Ibi : *Siquidem lex Evangelica continet.*

Vide quod notatum est supra, *d. cap. 17. n. 33.*

Ibi : *Hinc deducitur vera interpretatio.*

21 De interpretatione textus in *cap. Licet, de feriis*, late Fagund. in *præcepta Eccles. lib. 1. cap. 1. n. 8. cum aliis*, ultra eos, quos cumulat Barbosa in *collecl. ad illud cap. num. 1. & 2.* ibi enim Pontifex Sabbati sanctificationem non probat, quæ damnatur in *cap. Pervenit, de consecrat. dist. 3.* sed diei septimi observationem, quæ apud Christianos ex Apostolorum institutione est Dominica: nam quoad certum diem id præceptum fuit cærimoniale: at quatenus jubet aliquo tempore cultum Deo reddendum, est morale, de quo supra, *num. 14.*

Ad Num. 5.

22 Cum jure naturali homines cultum reddere Deo teneantur, nulla humana potestas eos à tali obligatione eximere valebit. Suar. *de Religione tom. 1. lib. 1. cap. 14. num. 7.* Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 2. vers. Secundo queritur*, Filliuc. in *Decalog. tract. 27. cap. 1. num. 2.*

Ibi : *Qui tamen dies, & quot sint.*

23 Poterit Pontifex statuere, ac immutare circa dies, quibus Deus colendus sit, decernens quot, & qui, ac qualiter observandi sint, necnon quomodo quieti & otio vacandum, abstinendumque ab operibus servilibus; quia hæc omnia juris naturalis non sunt. Suar. *sup. lib. 2. cap. 1. num. 9.* Lorin. *sup. Levitic. cap. 23. vers. 32. §. Ex vacatione*, Filliuc. *ubi proximè.* Nec inspecto jure naturæ opus est, ut per tempus aliquod cessetur ab operibus profanis, nisi quatenus præcisè ad exhibendum Deo debitum obsequium desideretur; nec dies integros divino cultui sacrare, sed sufficerent horæ aliquæ. Suar. & alii proximè laudati. Sic dies Sabbati commutata est in Dominicam jure humano, quanvis Deus illud sanctificari jussit; nam etsi fuerit juris divini, cum positivum foret, potuit abrogari Fagund. *d. cap. 1. num. 1.* Cornel. à Lapide in *Genes. cap. 2. vers. 3.* Theat. vitæ hum. *lit. S, pag. 1. & 3.* Ideo autem sublati sunt observatio Sabbati ex instituto divino per jus humanum, quia præceptum illud Deus injunxit pro tempore legis Moyfis, quod hac abolita expiravit. Suar. *d. lib. 2. cap. 3.*

num. 10. & non solum dies Sabbati translatus est in Dominicam, sed & aliquantulum immutatus tam circa ritum & observationis modum, quam circa finem, & intentionem, ut ostendit Torniell. in *Annal. princip. die 7. n. 2.*

Ibi : *Hujus assertionis prior pars ex eo constat.*

Ratio conclusionis traditæ supra, *num. 22.* est 24 quia præceptum de colendo unum Deum, est juris naturalis, ut asserimus *num. 14.* ac divini ex lege Evangelica, in quibus Pontifex aliquid immutare aut dispensare nequit. Suar. *d. tom. 1. lib. 1. cap. 14. num. 7.* Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 2. vers. Secundo queritur*, & *lib. 14. cap. 18. vers. Secundo queritur, cum seqq.* & plures quos dedimus supra, *lib. 3. cap. 1. num. 189.* ubi late.

Ibi : *Ergo cum præceptum juxta sensum hujus conclusionis.*

Vide supra, *num. 14. & 23.*

Ibi : *Posterior conclusionis pars.*

Ratio conclusionis positæ *num. 23.* est quia cum 25 omnia festa, quibus Christiani Deo cultum exhibemus, sint jure Ecclesiastico instituta, ut videtur est apud Suar. *d. lib. 2. cap. 4. cum seqq.* Azor. *d. cap. 2. per tot.* Filliuc. *sup. cap. 2. cum aliis*, Theat. vitæ humanæ *lit. F, pag. 34.* cum aliis, poterunt à Pontifice regulariter abrogari, ac reformari, modo tempus decernatur ad cultum divinum. Azor. *d. cap. 2. vers. Secundo queritur*, Filliuc. *d. cap. 1. num. 2.* Summus enim Pontifex abrogare potest quicquid est de jure Ecclesiastico, & positivo. Suar. *lib. 1. cap. 14. num. 1.* Azor. *ubi proximè.* Quæ sic debent exaudiri, ut infra de die Dominica asserendum erit.

Ad Num. 6.

Plura de diei Dominicæ festivitate, prærogati- 26 vis, ac veneratione memoriæ prodidere Suar. *de Religione, tom. 1. lib. 2. cap. 3. ex num. 7. & cap. 4.* Azor. *d. cap. 2. per tot.* Filliuc. *sup. cap. 2.* Fagund. in *præcepta Eccles. lib. 1. cap. 3. à princip.* Theat. vitæ hum. *sup. pag. 34. & lit. D, pag. 119.* Spondan. *anno 58. num. 35.* Ex quibus nonnulla his, quæ D. Covar. fuscè expendit, pro diei Dominicæ commendatione erunt adjicienda.

In primis supponendum est, hanc diem in o- 27 mnibus Ecclesiæ festivitatibus primatum obtinere, ut testantur D. Hieron. *sup. Marc. cap. 16.* in hæc verba: *Post Sabbata tristia felix irradiat dies, quæ primatum in diebus tenet, luce prima in eo lucente, & Domino meo cum triumpho resurgente, & dicente: Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea.* Euleb. *lib. 4. de preparat. Evangel. cap. 18.* sic fatur: *Is unus est, solus revera est proprius, ac Dominicus dies, & melior est aliis innumerabilibus diebus, sive qui communiter intelliguntur, sive qui à Moyse in solemnibus, & noviluniis, & Sabbatis lege sanciti sunt.* Observat Suar. *d. cap. 4.* Spondan. in *Epitome Annal. anno 58. num. 35.* quia in ipsa, ut alibi dictum est, Dominica Resurrectio recolitur singulis hebdomadis, & hic dies sacratu est S. Trinitati. Suar. *c. 3. n. 16.* eumque diem Deus pluribus prærogativis tempore legis

naturæ, Mosâicæ, ac post suum adventum insigni- vit, quo Orbem condidit, manna Hebræis primò pluerè fecit, rubrum mare dividi jussit, ut illi ficcis vestigiis transgredirentur: natus, circumcisus ac baptizatus est, primum edidit miraculum in Cana Galilææ, benedixit panes quibus quinque millia hominum saturavit, ingressus est cum triumpho Hierosolyman: eadem die missus est Spiritus sanctus, & Apostoli ad Evangelium annunciandum divisi sunt: ob quas prærogativas, & maximè quia Christus Dominico resurrexit die, festum Sabbati, quod apud Hebræos primum, solemniusque fuit, in Dominicam est ab Apostolis translatum, de quibus latè Suar. d. cap. 3. ex num. 11. Filliuc. d. cap. 1. num. 21. Azor. sup. cap. 2. vers. Quartò queritur, Fagund. cap. 3. à princip. Theatrum vitæ humanæ sup. ob cujus excellentiam sicut in lege veteri omnes dies festi Sabbati appellatione continèbantur, ut præmissum est supra, num. 9. & 10. ita nunc Dominica dies omnes complectitur Christianorum festivitates, cap. 1. de feriis, Fagund. d. cap. 1. num. 7. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 1. vers. Tria verò.

Ibi: Cujus probationi illud potissimè suffragatur.

28 Diem quam Judæi primam Sabbati nuncupant, quia Dominus illa resurrexit, ab Apostolis Dominica vocata est, & divino cultui sacra, ut præter omnes prælaudatos observat ex Baron. Spondan. in ejus Epitome, anno 34. num. 52. & anno 58. n. 35. ubi pluribus comprobatur. Parlador. quotidianar. lib. 2. cap. fin. part. 5. §. 4. num. 7. quæ dies lucis, & dies panis olim vocabatur. Spondan. d. num. 35.

Ibi: Diem Solis Tertullianus intellexit.

De nominibus dierum hebdomadis sic Aufonius edyllio 15. cecinit:

Nomina, quæ septem vertentibus apta diebus Annus habet, totidem errantes fecere planeta, Quos indefessa volvens vertigine mundus Signorum obliqua jubet in statione vagari. Primum, supremumque diem radiatus habet Sol. Proxima fraternæ succedit Luna coronæ. Tertius assequitur Titania lumina Mavors. Mercurius quarti sibi vindicat astra diei. Inlustrant quintam Jovis aurea sidera zonam. Sexta salutigerum sequitur Venus alma parentem. Cuncta supergrediens Saturni septima lux est. Octavum instaurat revolubilis orbita Solem.

Idem observat Cornucop. de ling. Latina. col. 637. num. 30. & 40. & prius col. 114. n. 40. ait, diem Solis nunc Dominicam nuncupari. Spondan. an. 321. num. 6.

Ibi: Nec quicquam oberit, quod authoribus Eusebio.

29 Anno Christi 321. Sylvestri Pontificis 8. Constantini Imper. 16. hic Imperator sancivit, ut dies Dominica cunctis tam Christianis, quam Ethnicis feriata esset: quæ constitutio est lex 1. de feriis, C. Theodos. Ita Spondan. post Baron. an. 321. n. 6. Hujus constitutionis simul & alterius, quam de feriando die Dominico edidit Imperator Leo anno 469. meminerunt Fagund. sup. cap. 3. n. 1.

Theat. vitæ hum. lit. F. pag. 39. & 40. Baron. Annal. tom. 6. anno 469. Ex quibus ille ait, quod D. Covar. in præsentis; quia multò ante Constantinum dies Dominica Deo dicata fuit, à tempore scilicet Apostolorum, à quibus hoc festum institutum esse, concors est omnium sententia, cui subscribunt ultra nuper adductos Bassæus in Floribus Theolog. tom. 1. verb. Festum 1. n. 2. Castro Palao tom. 2. tract. 9. de observ. Festor. punct. 1. n. 2. & 4. Trullench in Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 1. n. 4. Barbofa in collect. ad cap. 1. n. 2. de feriis, Theatrum vitæ hum. lit. F. pag. 34. Cornel. à Lap. in Genes. cap. 2. vers. 3. Fuit tamen lex Constantini utilis ac necessaria, tum ut à Christianis exactius Dominica celebraretur, tum ut Gentiles, qui Ecclesiæ instituto non abstingebantur, sacrum diem ferierent, quod Imperator jure præcepit, sicut paulò superius adnotavimus ex Spondano.

Ibi: Quod hic dies sit nostræ resurrectionis significatio.

Vide etiam Aug. Barbof. ubi proximè, & ceteros cum eo allegatos, qui de excellentis diei Dominicæ haud pauca recensent, de quibus supra, num. 27.

Ibi: Et Justinus Martyr in questionibus.

Hujus libri inscriptio est Centum quadraginta sex questiones, & exorditur ita: Unde principium est. Sixt. Senens. in Biblioth. Sancta, lib. 4. verb. Justinus, ubi ait opus illud non esse Justini, quia citat Authores qui post authoris obitum floruerunt, cujus styllum observat non abisimile esse questionum Theodoretii in Ostateuchum. Bellarmin. etiam de Scripturis. Eccles. sec. 2. verb. Justinus, eadem ratione motus ambigit an fuerit auctor Justinus. Sed hoc argumentum non omninò convincit, potuerunt enim questiones illæ à B. Justino fuisse elaboratæ, & ab alio recentiorum auctoritatibus illustratæ, quod in hoc Variarum opere non semel reperitur, ubi laudantur authores D. Covar. tempore posteriores, ut Anton. Gomezius, Guttier. & alii, qui à Cornelio Brederodio additi sunt, sicut in prima voluminis pagina prænotatur.

Ad Num. 7.

Ritus perantiquus fuit in Ecclesia, ne in quibusdam præcipuis festivitibus, ac intra certa tempora, in earum honorem genua publicè flecterentur: privatim tamen ex devotione flexis genibus orare non vetabatur. Azor. p. 2. lib. 1. cap. 2. vers. Quintò queritur, Card. Baron. Annal. tom. 1. anno 58. & ibi Spondan. n. 44. qui ab eo anno morem istum ex Ecclesiæ instituto incepisse testantur. Barbof. in cap. 2. num. 4. de feriis.

Ibi: Quibus omnibus diligenter observatis.

Post diffusam nimis digressionem D. Covar. ad scopum pervenit, ad eam nempe questionem, quam supra, n. 6. excitaverat, num observatio diei Dominici Juris Divini sit, vel positivi, & Ecclesiastici: quam ut compendio absolvamus, sunt aliqui, nec plures, in quibus est Parlador. ubi supra, qui

asseverant hanc festivitatem ad jus divinum spectare: qui illi sint, referunt omnes ferè, quos pro contraria opinione jam expendimus.

33 Sed festum diei Dominicæ esse de jure humano & canonico, ut verius tenendum est cum communi, maximè Theologorum consensu, qui fundamenta propriæ opinionis perhibent, ac oppositæ rationes elidunt, assèrentes, improprie ab adversariis jus divinum appellari, quod à lege veteri aliquo modo originem ducit, cum dies Dominica subrogata fuerit loco Sabbati, quod à Deo sanctificari jussum est. Ita tenent Suar. de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 3. num. 8. Bassæus Castro Palao, Trullench, Barbofa ubi supra. idem Barb. in cap. Licet, num. 2. de feriis, Azor. d. lib. 1. c. 2. vers. Secundo queritur, Navar. in Manuali Latino, cap. 13. num. 1. Filliuc. in Decalog. tract. 27. cap. 2. n. 15. & 16. Fagund. in Ecclesia præcept. lib. 1. c. 3. num. 3. Turrecrem. in cap. 1. de consecrat. dist. 3. Archidiacon. in cap. Fejunia, de consecrat. dist. 3. nec D. Covar. etsi non palam loquutus sit, ab hac sententia omninò dissentit.

34 Quà admisa opinione, quæritur an Pontifex possit festum diei Dominicæ abrogare, decernens alius diem alium, quo singulis mensibus, vel hebdomadis cultus Deo naturaliter debitus penderetur? Et utriusque præcedentis questionis Authores conveniunt in hoc, ut nullo modo possit Papa festum diei Dominicæ tollere, diversa tamen ratione; nam qui sentiunt esse de jure divino, consequenter inficiantur existere humanam potestatem, quæ adversus illud quicquam statuere possit; qui verò communiter tenent esse de jure Ecclesiastico, aiunt posse quidem de absoluta potestate Pontificis diem Dominicam abrogari, cum ille sit supra omne jus humanum; præterea tamen & moraliter id fieri impossibile esse, quia erraret Papa gravissimè tollendo præceptum de sanctificatione tantæ diei, quæ ab Apostolis instituta est, ac semper in Ecclesia solemniter observata: maximè cum Deus hanc diem tot miraculis, ac beneficiis in nos collatis ad sui cultum prædestinaverit, ut supra ostensum est: in quem errorem incidere Pontificem Spiritus sanctus non sinet, siquidem agitur de re ad mores universæ Ecclesiæ atinente, in quo errare non posse compertum est, sicut ex pluribus tradimus supra, lib. 1. cap. 10. num. 47. Ita sentiunt D. Covarruvias, Suar. dicto capite 3. num. 9. Filliuc. d. cap. 2. num. 17. Vide infra, num. 36.

35 Similiter quanquam regulariter consuetudo legitime præscripta festos dies inducat, & abroget, Bassæus sup. num. 4. sicut & potest formam jure statutam circa festorum observationem variare, cap. 2. de feriis, ubi Barbofa in collectan. nihilominus diem Dominicam ut festum non servari, nulla consuetudo efficere valebit: tum quia foret irrationabilis, & potius corruptela, ex rationibus pronuper expensis, quæ nullius roboris est, c. fin. de consuet. ubi notatur: tum quoniam opponeretur Apostolorum instituto, & Ecclesiæ perpetuæ observationi. Ita Azor. part. 2. lib. 1. cap. 2. vers. Sextò queritur. Nec consuetudine fieri poterit, quod lege constitui non liceret, ut probavimus supra, lib. 3. cap. 1. n. 195.

36 Consequenter quæritur, num horæ 24. quæ de Jure Ecclesiastico festivitibus assignantur, possint consuetudine coarctari in Dominicis diebus, velut si usu receptum esset, ut ab ortu Solis usque ad ejus occasum à servilibus cessaretur dumtaxat, aut aliter usus Ecclesiæ in feriis sacris immutaretur: de quo disputat Barbofa in

collectan. ad cap. 2. de feriis, ubi affirmativè resolvit, cui accedit Lorin. sup. Levitic. cap. 23. vers. 32. §. Ex vacatione; quia nec festum hoc est de jure divino, nec temporis assignatio pro diei festi observatione. Quod utique admittendum est in Pontificis constitutione, qua induci possit, ut horarum numerus restringatur ex rationabili causa; non enim per hoc sic Apostolorum præscripto refragatur, cum diei sanctificatio, etsi dinuta, persiluat, præsertim cum non pauci sentiant posse per Pontificem Dominicam diem penitus abrogari; hujus namque sententiæ sunt quotquot tenent esse de jure divino, qui supponunt quod si esset de jure humano & positivo festum hoc, tolli à Pontifice possit, quibus jungendus est Azor. d. cap. 2. vers. Secundo queritur, Bonac. in 3. Decal. præc. disp. 5. q. mic. n. 4.

Ad Num. 8.

De his, aliisque Christianorum diebus festis sigillatim ac plenè disserunt Suar. d. lib. 2. à c. 4. Azor. p. 2. lib. 1. à c. 3. Castro Palao tom. 2. tract. 9. punct. 1. n. 6. Barbofa in collect. ad cap. 1. n. 2. de feriis, Card. Tusch. lit. F. concl. 96. n. 1. Theat. vitæ hum. lit. F. pag. 34. cum seqq. De illis etiam agitur in cap. ult. de feriis, l. 34. tit. 2. part. 3.

Ibi: Id etenim de festo Pascha.

Pascha Resurrectionis, ac Pentecostes à tempore Apostolorum in Ecclesia celebrari cepisse, & ab eisdem Apostolis hujusmodi festivitates esse testatur post Baronium, & pluribus probatur Spondan. in Epit. anno 58. n. 33. & an. 159. n. 1. observat ex traditione Apostolorum Resurrectionis Pascha die Dominica celebrari consuevisse. De die natali Domini idem credendum, ut scilicet quod ab Apostolis institutum sit, asserunt Baron. & Spondan. anno 58. n. 36. ubi id ipsum de festo Ascensionis, & Epiphaniæ sentiunt, etsi non omninò constet hæc festa ab Apostolis introducta, quia non certæ Fidei sunt constitutiones quædam Clementis nomine editæ, in quibus ita asseveratur. De origine aliorum festorum iidem suis locis sunt consulendi. Sentit ergo D. Covar. hujusmodi festivitates à Pontifice abrogari non posse, quia à primordiis Ecclesiæ ab Apostolis sunt institutæ: at dubitari poterit, an subsistente aliqua justa ratione, quod vix contingere possibile est, resisteat in Summo Pontifice autoritas, ut validè ac licitè hos festos dies tollat, adversus Apostolorum institutionem, de quo est legendus Azor. p. 2. lib. 14. cap. 18. à princ. Gloss. verb. Apostoli, in cap. Sunt quidam, 25. q. 1. Ex quibus constat, non esse vetitum Pontifici adversus constitutiones Apostolorum statuere, nisi circa Fidei articulos, aut ea, quæ ipsi à Christo accepisse asserunt.

Vers. Præter has festorum dierum.

Summus Ecclesiæ Pontifex festos dies pro universa Ecclesia instituere valet, l. 1. tit. 23. part. 1. Fagund. in præcept. Eccles. lib. 1. cap. 3. n. 2. Castro Palao tom. 2. tract. 9. punct. 2. n. 1. Suar. sup. lib. 2. cap. 3. num. 3. etiam in honorem alicujus, qui nondum sit beatificatus. Barb. de potest. Episc. part. 3. alleg. 165. n. 36. Episcopus verò in sua Diocesi indicare festa permittitur, & quidem de jure consensus populi desideratur, ut obligetur, cap. ult. de feriis, d. l. 1. Partit. & ibi Greg. Lop. gloss. 2. & 3. at de consuetudine assensu populi opus non est, sed dum